

Κυριακή της Ορθοδοξίας: Η προσκύνηση των Αγίων Εικόνων

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η περικοπή που θα ακούσουμε από το ευαγγέλιο του Ιωάννη, είναι μία από τις περικοπές εκείνες, που φανερώνεται ότι ο Ιησούς «δεν είχε ανάγκη κάποιον να Του δώσει πληροφορίες για τους ανθρώπους, διότι ο ίδιος γνώριζε τι υπάρχει μέσα στους ανθρώπους» (Ιωάν. 2.25). Αυτός είναι και ο λόγος που η περικοπή είναι τόσο προσφιλής σε μένα, όπως ενδεχομένως και σε σας. Τα λόγια που ο Ιησούς απευθύνει, ως απάντηση, στην ερώτηση του Ναθαναήλ- «από πού με ξέρεις;»- είναι μια επιβεβαίωση της βαθύτερης πεποίθησής μας ότι έχουμε γνωσθεί από το Χριστό πριν εμείς Τον γνωρίσουμε. Όσο περίεργο κι αν ακούγεται, πιο πολύ ενδιαφέρεται Εκείνος για τις ζωές μας, παρά εμείς για Εκείνον.

Τοποθετημένο στην αρχή του ευαγγελίου του Ιωάννη, το περιστατικό της σημερινής περικοπής, μαζί με την αναγνώριση του Ιησού από τον Ιωάννη το Βαπτιστή, την κλήση και ονομα-τοθεσία του Σίμωνα Πέτρου και το θαύμα στο Γάμο της Κανά, χρησιμεύουν ως μια δεύτερη μη θεολογική εισαγωγή συνολικά του τετάρτου Ευαγγελίου: ο Ιωάννης θέλει να γνωρίζουμε ότι με το Χριστό κάτι καινούργιο εισήλθε στον κόσμο, ένα πρόσωπο ικανό να μιλήσει με εξουσία Θεού στον άνθρωπο και να τον αλλάξει. Μέσα στο πλαίσιο αυτό, το θαύμα στο γάμο της Κανά δεν προτυπώνει καθεαυτό το μυστήριο της θείας Ευχαριστίας, αλλά αποτελεί ένα σχόλιο στην κλήση των μαθητών, ένα σχόλιο στην αλλαγή που έλαβε χώρα μέσα τους, καθώς άρχισαν να απεκδύονται τον παλαιό άνθρωπο και να ενδύονται το νέο, μεταμορφούμενοι εσωτερικά κατ' εικόνα του Χριστού, του Διδασκάλου και Καθοδηγητή τους.

Στο σημερινό ευαγγέλιο, ο Ιησούς τονίζει την πηγή της εξουσίας και της δύναμής Του, όταν λέει στο Ναθανάηλ ότι θα δει «μεγαλύτερα πράγματα απ' αυτά» που είδε την ημέρα εκείνη, και όταν λέει στους μαθητές ότι σύντομα θα δουν τον ουρανό ανοιγμένο και «τους αγγέλους του Θεού να ανεβαίνουν και να κατεβαίνουν πάνω στον Υιό του ανθρώπου». Μιλά εδώ για τον Εαυτό Του, αλλά την ίδια στιγμή υπαινίσσεται και τον Ιακώβ, ο οποίος είδε κάποτε σε όνειρο μια κλίμακα εκτεινόμενη από τη γη ως τον ουρανό, και αγγέλους να την ανεβαίνουν και να την κατεβαίνουν φέρνοντας σε επαφή τους δύο κόσμους, ενώ ο Θεός έστεκε

στην κορυφή της κλίμακας και μίλαγε κατά πρόσωπο στον Προφήτη. Ο Χριστός πρώτα χρησιμοποιεί την εικόνα αυτή και στη συνέχεια λέει πως ο Θεός μιλά κατά πρόσωπο μαζί Του και πως τα λόγια Του βασίζονται στα λόγια του Πατέρα· «Αυτά που κηρύττω εγώ, τα κηρύττω έτσι όπως μου τα έχει πει ο πατέρας» (Ιωάν. 12,50).

Όμως υπάρχει μία διαφορά μεταξύ του οράματος του Ιακώβ και όσων ο Χριστός υπόσχεται στο Ναθαναήλ ότι θα δει. Στη Γένεση, η κλίμακα είναι που ενώνει τον ουρανό με τη γη· στο Ευαγγέλιο, οι άγγελοι ανεβαίνουν και κατεβαίνουν «πάνω στον Υιό του ανθρώπου». Και για μας η διαφορά αυτή είναι πολύ σημαντική.

Από την απαρχή του κόσμου ως την πρώτη έλευση του Χριστού, μόνος ο Θεός, ως Δημιουργός, συνδιαλεγόταν με τον κόσμο. Ο κόσμος ήταν δικός Του και η παρουσία Του ήταν εναργής εντός του κόσμου· διαφύλαττε το λαό του Ισραήλ, έδινε φώτιση στους προφήτες, παρείχε σοφία και αντίληψη στους βασιλείς. Όμως, με την ενσάρκωση του Χριστού ο Θεός έπαψε να ενεργεί μόνο ως Δημιουργός και άρχισε να είναι παρών και ως δημιούργημα. Παίρνοντας ανθρώπινη σάρκα, άρχισε να δρα εντός του κόσμου που ο ίδιος δημιούργησε. Κι από τη στιγμή της ενσάρκωσης, όλη η Κτίση άρχισε να έχει μια διαφορετική σχέση με το Θεό: έγινε «Θεο-φόρος». Ενώ στην αρχή ο Θεός εμφανίζεται «να ντύνεται ως ιμάτιο το φως» - δηλ. τις άκτιστες ενέργειες-- (Ψαλμ. 103. 2), όταν έρχεται το πλήρωμα των ημερών, ενδύεται σάρκα, γίνεται άνθρωπος, κενώνει Εαυτόν, ώστε να μπορέσει τελικά να πληρώσει καθετί εκ των έσω.

Και αυτός είναι τελικά ο λόγος που μπορούμε σήμερα να γιορτάζουμε την προσκύνηση των εικόνων: κάθε εικόνα του Χριστού ή των αγίων Του, όσο ανακριβής κι αν είναι, είναι μια αντανάκλαση της ενσάρκωσής Του, είναι ένα σκαλοπάτι -έστω προσωρινό- προς την κατεύθυνση του Τέλους, προς την κατεύθυνση του «τα πάντα και εν πάσι» υπάρχοντος Θεού, προς την κατεύθυνση της άνω Ιερουσαλήμ, της πόλης που φεγγοβολά εκ των έσω. Οι άγιες εικόνες φεγγοβολούν κι αυτές -αμυδρά έστω στα μάτια μας- με το φως του Θεού, θυμίζοντάς μας Εκείνον που είναι, το «φως του κόσμου», η ζωή και το φως του ανθρώπου, ο Υιός του Θεού που έγινε Υιός του ανθρώπου και που «εντός του κατοικεί σωματικά όλη η θεότητα» (Κολοσ. 2.9).

Μακάρι να κατορθώσουμε να αντιληφθούμε μέσα μας αυτό που η προσκύνηση των εικόνων φανερώνει: ο Θεός έγινε άνθρωπος προκειμένου να μοιραστεί μαζί με τον άνθρωπο την αιώνια ζωή Του· έγινε άνθρωπος διότι μας γνωρίζει και μας αγαπά· λαχταρά να δει τους αγγέλους της δόξας Του να ανεβαίνουν και να κατεβαίνουν «πάνω σε μας». όπως και «πάνω στον Υιό του ανθρώπου», πάνω στον Κύριο και Θεό και Σωτήρα μας Ιησού Χριστό.

(Επίσκ. Βασίλειος Όσμπορν, «Φως Χριστού», εκδ. Εν πλω, σ. 89-94)